

• گذر •
• حسین ساسانی •

شرط پایداری ایران در بازارهای جهانی

بعد از اجرایی شدن برجام و شکل گیری روندی جدید در عرصه اقتصادی کشور، در روزهای اخیر شاهد برخی اخبار مبنی بر بازگشت برخی محصولات ایرانی به بازارهای سنتی هستیم. مثلاً اینکه زعفران و فرش به آمریکا صادر شده یا اینکه بخشی از سهم ما از بازار نفت اروپا پس گرفته شده است. حالا سوال این است: آیا این اخبار به غایت خوشحال کننده به معنی بازپس گیری بازارهای سنتی ماست؟ از نظر نگارنده پاسخ به این سوال بسیار مهم است. همه فعالان و آگاهان اقتصادی می‌دانند که در دنیای رقابتی امروز به دست آوردن و مهم‌تر از آن حفظ یک بازار به چه مکانیزم‌ها و مولفه‌های مهمی نیاز دارد. یکی از مهم‌ترین ایسن مکانیزم‌ها امکان سنجی است.

ما نباید دچار خیالبافی در مورد ظرفیت‌های خودمان در حوزه‌های مختلف شسویم؛ به این معنا که باید ابتدا تحلیلی از وضعیت موجود داشته باشیم و ببینیم دارای چه قابلیت‌ها و توانمندی‌هایی هستیم و به‌یوده خیالبافی نکنیم. باید بدانیم در دنیای امروز با توجه به اینکه صنایع در بازارهای مختلف پیشرو شده‌اند چقدر می‌توانیم با آن‌ها رقابت کنیم. زمانی که تصویری روشن از قابلیت‌ها، منابع و حتی نیروهای انسانی به دست آوردیم می‌توانیم براساس شناخت برای بازار برنامه‌ریزی کنیم. مولفه دومی که برای بازپس گیری بازارهای سنتی و حتی ایجاد بازارهای جدید نقش اساسی دارد تکنولوژی و تجهیزات است. دنیای امروز دنیای فناوری است و تولید در هر رشته و حوزه‌ای بدون استفاده از این فناوری‌ها صرفه اقتصادی نخواهد داشت. ما برای حفظ بازارها نیازمند مزیت رقابتی هستیم و این مزیت‌های رقابتی تنها در سایه بهره گیری از تکنولوژی‌ها و دانش روز به دست می‌آید. اما مولفه مهم‌تری که در این میان باید به صورت جدی مورد توجه متصدیان قرار بگیرد نیاز به ایجاد مهارت و مهارت‌آموزی است.

متأسفانه در حال حاضر فارغ‌التحصیلان ما در رشته‌های مختلف دانشگاهی به معنی واقعی فارغ‌التحصیل نیستند؛ به این معنا که در رشته‌هایی که درس خوانده‌اند صاحب مهارت نشده‌اند و نمی‌توانند از آن در بازار کار استفاده کنند. ما قبلاً فر هنگ استاد و شاگردی داشتیم که در حال حاضر نوع پیشرفته‌تر آن در دنیا اعمال می‌شود. به نظر می‌رسد نیاز داریم نیروی کاری خود را برای یادگیری از این طریق به کشورهای دیگر اعزام کنیم. بهره‌وری نیروی کار در ایران به‌شدت پایین است و ما اگر می‌خواهیم در حفظ بازارهای سنتی و ایجاد بازارهای جدید موفق عمل کنیم چاره‌ای جز افزایش بهره‌وری نداریم. بنابراین برای پاسخ به این سوال که آیا ما در مسیر بازپس گیری بازارهای سنتی خود قرار گرفته‌ایم یا نه، باید گفت که شرایط این کار فراهم شده و با توجه به سابقه قبلی ما در برخی از این بازارها استقبال‌هایی هم وجود دارد، اما برای حفظ این بازارها و ایجاد بازارهای جدید به نوعی اصلاح ساختاری و بهبود وضعیت نیاز داریم. در این مورد که آیا این اتفاق تأثیری بر اشتغال و تولید و مهم‌تر از آن امنیت کشور دارد، مشخص است که پاسخ مثبت است.

تقویت حضور کالاهای ایرانی در بازارهای خارجی به معنی افزایش صادرات و ایجاد بازارهای جدید است که این مسئله می‌تواند به صورت مستقیم و غیر مستقیم بر افزایش توان اشتغال‌زایی در داخل تاثیر داشته باشد. در حوزه امنیت هم این نظر به‌ای شناخته‌شده در دنیاست. هر چقدر مرادات و ارتباطات ما با کشورهای دیگر افزایش یابد، قدرت تاثیرگذاری و چانه‌زنی ما در همه عرصه‌ها افزایش خواهد یافت که ایمن تولید امنیت می‌کند.

از طرف دیگر افزایش تولید داخلی باعث کاهش معضلاتی مانند بیکاری و فقر می‌شود و این هم خود مشا تولید امنیت است. به طور خلاصه می‌توان گفت با اجرایی شدن برجام، مسیر توسعه کشور هموار شده است. اما نه به این معنا که رفع تحریم‌ها به تنهایی می‌تواند برای کشور ما توسعه به همراه بیآورد.

از این به بعد همه چیز به میزان همت همه فعالان و تصمیم‌گیران و تصمیم‌سازان بستگی دارد که کشور را در این مسیر هدایت کنند. پایداری در همه عرصه‌های تصمیم‌گیری یکی از مهم‌ترین نیازهای پسا برجام است و حضور پیوسته و پایدار در بازارهای منطقه‌ای و جهانی عاملی مهم برای رشد صنعت و تولید و اقتصاد کشورمان است و این همه بیش از هر مولفه دیگری برای ما تولید امنیت می‌کند.

تحلیلگر توسعه پایدار

۳۵ هزار میلیارد دلار حجم ذخایر موجود در کشور

محمدرضا واعظ مهدوی، معاون امور علمی و فرهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، گفت: «در حال حاضر حجم ذخایر موجود در کشور ۳۵ هزار و ۱۰۰ میلیارد دلار است که در صورت بهره‌برداری مناسب، این میزان برای زندگی در شرایط عالی طی ۳۵۰ سال کفایت می‌کند.» وی هفته گذشته طی سخنانی در جمع دانشجویان در قزوین افزود: «این ثروت زیر پای ماست. دانشجویان و جوانان باید این ثروت بالقوه را به ثروت بالفعل برسانند، دانشجویان باید توانایی و شایستگی خود را در بهره‌برداری از این ثروت افزایش دهند.»

۰۲ | کتینه نو

طبق آخرین آمارهای رسمی، حدود ۴۰ درصد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در ایران بیکارند و امکان جذب آنان به بازار کار به‌رغم نیاز به چنین فارغ‌التحصیلانی وجود ندارد. همچنین آمارها نشان می‌دهد که تاچندسال آینده حدود۵۵میلیون فارغ‌التحصیل دانشگاهی وارد بازار کار می‌شوند. اگرچه برای همه این فارغ‌التحصیلان شغل به اندازه کافی وجود ندارد، اما علی‌ریبعی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی نبود مهارت لازم نزد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی را یکی از علل اصلی بیکاری گسترده بین فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ارزیابی کرده است. به عبارت دیگر از نظر مقامات دولتی بین بازار کار و دانشگاه‌ها گسست وجود دارد و دانشگاه‌ها بدون توجه به نیاز واقعی بازار کار به تربیت دانشجویان می‌پردازند. باین حال وزیر کار از برنامه جدی برای تکرّقی کردن نرخ بیکاری تا پایان عمر دولت یازدهم خبر داده و گفته است: «به شرط آنکه به‌رشد۸درصدی اقتصاد برسیم، نرخ بیکاری تکرّقی خواهد شد اما دستیابی به چنین هدفی نیازمند مولفه‌هایی است که نهادینه کردن فرهنگ مهارت‌آموزی و کارآفرینی ازجمله آن‌هاست.»

خبرگزاری ایسنا اخیرا گزارشی منتشر کرده که نشان می‌دهد هر

معیشت و زندگی

مهارت‌آموزی در دستور دانشگاه‌ها

طرح وزارت کار، زمینه را برای کاهش بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی آماده می‌کند؟

یک درصد رشد اقتصادی به‌طور متوسط حدود ۱۰۰ هزار شغل ایجاد می‌کند، اما ایجاد همین میزان شغل در بخش‌های مختلف دست‌کم به رقمی حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری نیاز دارد.

براساس این گزارش، بسیاری از کارشناسان امیدوارند که با اجرای برجام

و برداشته شدن تحریم‌ها رشد اقتصادی ایران تا ۵درصدافزایش یابد و با جذب سرمایه‌های خارجی، زیرساخت‌های رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروهای انسانی و رونق بازار کار در کشور فراهم شود. به گفته وزیر کار، سالانه باید یک میلیون شغل در کشور ایجاد شود و دولت برای این هدف‌گذاری برنامه‌ریزی کرده است.

در همین راستا وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اخیرا طرحی را در شورای عالی اشتغال به تصویب رسانده که براساس آن دانشجویان ضمن تحصیل در دانشگاه، دوره‌های آموزش مهارتی هم ببینند.

این طرح که آموزش‌های دوگانه نام دارد در چند دانشگاه اجرا شده

رونق تولید با افزایش صادرات

بازگشت ایران به بازارهای جهانی چقدر اشتغال می‌آورد؟

بررسی کارنامه سه بخش نفت، فرش و زعفران و نیز چشم‌انداز سایر بازارها نشان از آن دارد که دولت روحانی تدابیر مناسبی را برای ایجاد اشتغال از طریق صادرات در پیش گرفته است

گردشگر و رسیدن به‌هدف‌گذاری جذب ۲۰میلیون توریست خارجی در سال وجود دارد.

■ **شغل‌هایی که فرش ایرانی ایجاد می‌کند**

براساس گزارش حمید کارگر، رئیس مرکز ملی فرش ایران، اولین فرش‌های صادراتی ایران در لس آنجلس تحویل داده شدند. ارزش ایسن محموله حدود ۸۰میلیون دلار اعلام شد. پیش‌تر حجم تجارتی فرش ایرانی به آمریکا بالغ بر یک میلیارد دلار بوده که چند سالی است ایران این بازار بزرگ را از دست داده است. انتظار می‌رود با برگشت ایران به بازار جهانی فرش، شغل‌های بیشتری در کشور ایجاد شود. سیدمجتبی عراقچی، رئیس اتحادیه فروشندگان فرش تهران، اخیرا طی گفت‌وگوی اعلام کرد که «در حال حاضر حدود ۲ میلیون نفر در ایران در بخش بافت فرش فعالیت می‌کنند که با کارهای جانبی مانند پشم‌ریسی، رفوگری، رنگرزی، فروشدگی و بازرگانی خارجی و صادرات، جمعیتی حدود ۱۰ میلیون نفر با صنعت فرش ایران زندگی خود را می‌گذرانند.» آماری که عراقچی اعلام کرده است به‌خوبی نشان می‌دهد که چه ظرفیتی در این بخش برای ایجاد شغل نهفته است. اگر ایران گام‌های بعدی را برای بازپس‌گیری کامل بازار فرش خود بردارد، می‌توان امیدوار بود که صدها هزار شاغل سابق در بخش فرش دوباره به کار مشغول شوند.

یکشنبه ● ۲۵ بهمن ۱۳۹۴ ● شماره چهل و سه

A T I V E H N O

■ **طلای سرخ، منبع اشتغال**

زعفران ایرانی ازجمله کالاهای شناخته‌شده ایرانی در بازارهای جهانی است. آمریکا یکی از مقاصد اصلی صادرات زعفران بود اما طی ۴ سال گذشته و به خاطر تحریم‌های اعمال شده، امکان صادرات این کالا به آمریکا وجود نداشت. با لغو تحریم‌ها زمینه‌ای فراهم شد تا نخستین محموله زعفران هم راهی بازارهای آمریکا شود. هفته گذشته بود که علی شریعتی مقدم، رئیس صندوق توسعه صادرات زعفران، با اعلام صادرات آزمایشی ۲۰ کیلوگرم زعفران ایران به آمریکا گفت: «امیدواریم قراردادهای جدیدی برای توسعه صادرات زعفران به این کشور بسته شود.» وی گفت: «اگر در بلندمدت بازار این کشور را از آن خود کنیم، ظرفیت صادرات چند تن زعفران به این کشور وجود دارد.» همچنین محمدجواد رضایی، رئیس صندوق توسعه صادرات زعفران، دو هفته پیش در یک اظهارنظر مطبوعاتی در جمع خبرنگاران اعلام کرد: «صادرات مستقیم زعفران به کشورهای اروپایی می‌تواند تا ۴۰درصد بازار زعفران ایرانی را رونق ببخشد.»

غلام‌رضا میری، رئیس اتحادیه صادرکنندگان زعفران، کل توان ایران در تولید زعفران را ۳۷۰تن اعلام کرده اما گفته است: «به خاطر تحریم‌ها نتوانسته‌ایم این مقدار تولید را صادر کنیم.» وی ارزش هر کیلو زعفران صادراتی را ۷میلیارد تومان دانسته می‌گوید: «۱۲۵ هزار نفر مستقیماً در کشت این کالا مشغول به کارند و ۲۵ هزار نفر هم در کار صادرات و شغل‌های جانبی آن نقش دارند.» به گفته میری، تلاش ایران برای بازپس گیری بازار زعفران می‌تواند شغل‌های یادشده در ایران را دوباره فعال کند و گسترش بدهد. از طرف دیگر ارزآوری حدود ۳۰۰ میلیون دلاری در میان محصولات صادراتی، جایگاهی ویژه به زعفران می‌دهد. همچنین به گفته محمدعلی طهماسبی، معاون باغبانی وزیر جهاد کشاورزی، «با تخصیص ردیف بودجه در سال ۹۵ به‌طور جامع ملی زعفران و تصویب آن در مجلس، تولید سالانه زعفران کشور ۵۰۰تن افزایش می‌یابد.»

■ **نفت ایران دوباره در اروپا**

شاید در این میان سخت‌ترین کار بازپس گیری بازارهای سنتی نفت ایران باشد. ایران تا قبل از تحریم‌های سال ۹۰ روزانه بالغ بر ۵۰۰ تا ۷۰۰ هزار بشکه نفت راهی اروپا می‌کرد. تحریم‌ها باعث شد تا علاوه بر این بازار حدود ۵۰۰ هزار بشکه نفت صادراتی ایران از دست برود. پس از لغو تحریم‌ها بیژن زنگنه، وزیر نفت، از اقدام فوری برای بازپس گیری بازارهای ازدست‌رفته نفت خبر داد. متعاقبا هفته گذشته بود که زنگنه اعلام کرد: «خرف یکی دو هفته گذشته توانسته‌ایم صادرات روزانه ۳۰۰ هزار بشکه نفت به اروپا را از سر بگیریم و تلاش داریم بقیه بازارمان را هم پس بگیریم.» ایران تا قبل از تحریم‌های سال ۹۰ روزانه بالغ بر ۲ میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه نفت صادر می‌کرد که با اعمال تحریم‌ها این رقم به کمتر از یک میلیون بشکه رسید. برای فهم آثار لغو تحریم تحریم‌های نفتی کافی است بدانیم بالغ بر ۵۰۰ هزار نفر در بخش نفت ایران مشغول به کارند. تحریم‌ها باعث شد تا شغل این افراد تحت تاثیر قرار بگیرد و امکان گسترش و در نتیجه افزایش اشتغال‌زایی در این بخش از بین برود. اکنون فرصتی به‌دست آمده تا با افزایش صادرات نفت ایران، زمینه برای استخدام و اشتغال‌زایی در این بخش فراهم شود. حسن روحانی، رئیس‌جمهور، اهمیت این بخش را برای ایران بسیار حیاتی توصیف می‌کند و بیژن زنگنه هم نفت را مرکز اقتصاد ایران می‌داند. هر چند مباحث زیادی وجود دارد که اقتصاد باید از نفت جدا شود اما باید توجه داشت که عملیاتی شدن چنین برنامه‌ای به معنای تعطیلی و بستن چاه‌های نفت نیست، بلکه نفت باید استخراج شود و در قالب محصولات نفتی یا به‌صورت خام راهی بازارهای جهانی شود و در آمد حاصل از آن به جای هزینه شدن در امور جاری در عرصه‌های عمرانی به کار گرفته شود. به این ترتیب نفت می‌تواند مستقیم و غیر مستقیم منبع ایجاد اشتغال میلیونی شود.